

7 - Farsça: Temel Bilgiler

Fārsi فارسی

Dari دری

Fārsi-e Dari فارسی دری

Tāgiki تاجیکی

Aim: Çok sayıda mültecinin konuştuğu dillerden biri ile ilgili temel bilgileri sunmak

Farsça hakkında bilgi sahibi olmak, bu dilleri konuşan kişilerin yeni bir dil öğrenirken karşılaşılabilecekleri zorluklar ve, aynı zamanda, kolaylık sağlayacak unsurların ne olabileceğine dair bir ipucu verebilir. Yanı sıra, mültecilerin isimlerini ve yer adlarını doğru telaffuz etmek için onlardan yardım almanız, ya da kendi dillerinde birkaç sözcük veya ifade kullanmanız onların hoşuna gidecektir (Bkz. [Language of Origin](#)).

Bu Diller Nerede Konuşulur?

Dünya çapında yaklaşık 130 milyon kişi Farsça konuşmaktadır ve bunlardan 70 milyonunun ana dili Farsçadır. Farsça ve Dari dillerinin ortaya çıkma süreçleri tarihsel olarak aynıdır ancak Dari dili (Peştüca ile birlikte), genellikle Afganistan'da kullanılan bir Farsça türüdür. Tacikçe ise Tacikistan'da konuşulan bir varyasyondur.

İran, Afganistan (Peştüca ile birlikte) ve Tacikistan'ın resmi dili Farsçadır. Özbekistan, Kazakistan'ın bazı bölgeleri, Kırgızistan, Türkmenistan, Rusya, Pakistan ve Çin'de, Farsça azınlık gruplarının kullandığı bir dildir. Özellikle ABD, İsrail ve Bahreyn olmak üzere, dünyanın pek çok yerindeki göçmen grupları da Farsça konuşur.

Farsçanın bir önemli özelliği ise, Arapçanın baskın özelliğine direnebilmiş olması ve Ortadoğu ve Orta Asya bölgesinde varlığını sürdürebilmiş bir dil olmasıdır.

Osmanlı Hükümdarları ve Hindistan'dan Babür'üler, bütün bölge yabancı işgalinde olduğu zamanlarda bile Farsçayı saray ve yazışma dili olarak kullanmışlardır.

Farsçanın dirençli olmasının nedeni, çoğu zaman edebiyatına ve bu dilin tanımlama gücünün yüksek düzeyde olmasına bağlanmaktadır.

Farsçadan Alınan Sözcükler

Başka dillerde kökeni Farsçadan olan bazı sözcükler vardır. Örneğin:

- pazar: bāzār.
- karavan: kārewān.
- İngilizcede "magician" olarak bilinen sihirbaz sözcüğü: moğ.
- İngilizcede "paradise" olarak bilinen cennet sözcüğü: pardis.

Farsça Yazının Bazı Özellikleri

Farsça yazı, Arap alfabesi gibidir. Arapça gibi, bitişik yazılır ve sağdan sola yazılır ve okunur. Arap alfabesindeki 28 harfe ek olarak Farsçada p, g, ž ve č harfleri mevcuttur. Ancak Tacikistan'da Kiril alfabesi kullanılır.

Farsça Bazı İfadeler

Günaydın!	صبح بخیر sobh bexejr
Merhaba!	روز بخیر ruz bexejr
Hoş çakal!	خدا حافظ xodā hāfez
Nasılsın?	حالت چطور؟ چطور؟ hālet četore? četori?
Evet	بله bale
Hayır	نه na
Teşekkür ederim	ممنونم، سپاس، تشکر mersi, sepās, tašakkor, mamnun
Hoşgeldin!	خوش آمدید xoš āmadid!

Rakamlar

1	yek	۱
2	do	۲
3	se	۳
4	çar	۴
5	penç	۵
6	şeş	۶
7	haft	۷
8	haşt	۸
9	noh	۹
10	dah	۱۰

Sözdizimi

Farsçada, fiil cümlelerin sonunda gelir. Onun dışında, sözcüklerin sıralaması, cümlede öncelikli önem taşıyan kelimelere göre yapılır. En önemli öge, ki bu genellikle öznedir, her zaman cümlelerin başına gelir.

Eğer bir soru cümlesi, soru sözcüğü ile başlamıyorsa, o cümlelerin soru olduğunu sesin tonlamasından ya da bağlamdan anlamamız mümkündür. Yazı dilinde soru işareti, ünlem işareti, tırnak işareti ve bazen de noktalama işareti kullanılmayabilir.

Farsça Bir Şiirden Alıntı

Egemen olsaydım feleğe bir an,
Göklerle dünyayı ederdim viran!
Kendimce kurardım yeni baştan cihanı,
Gönlünce yaşardı orada her bir insan...*

گر بر فلک‌م دست بدمی چون یزدان
gar bar falakam dast bodi čun jazdān
برداشت‌می من این فلک را ز میان
bardāštami man in falak rāʔze mijān
وز نو فلکی دگر چنان ساخت‌می
waz no falaki degar čonān sāxtami
کازاده به کام دل رسیدی آسان
kāzāde be kām-e del residi āsān
خی‌ام، قرن ششم خورشیدی
(xajjām, ġarn-e šešom xoršidi)**

*Ömer Hayyam, Kaynak: *Ömer Hayyam ve Rübayileri* (ed. Prof. Dr. Ali Güzelyüz & Dr. Ahad Mortaz), 2008, A4 Ofset/Baran Cilt Evi.

**Kaynak: "Sprachensteckbrief Persisch", Schule Mehrsprachig, Eine Information des Bundesministeriums für Unterricht, Kunst und Kultur – © Nassim Sadaghiani (İngilizceye çevrilmiş ve uyarlanmıştır).